

**ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ
για το
«γυναικειο ζήτημα»**

για το «γυναικειο ζήτημα»:

- α) Φεμινισμός
- β) Αναρχοφεμινισμός

απο τη
Συσπείρωση Αναρχικών

Εκτιμήσεις για το «γυναικείο ζήτημα»

ΟΙ ΚΥΡΙΑΡΧΟΙ, στην προσπάθειά τους να διοχετεύσουν το δηλητήριο της εξουσίας στους ανθρώπους, από τη στιγμή της γέννησής τους, — επιδιώκοντας να το παρουσιάσουν σαν σύμφυτο κι αναπόσπαστο στοιχείο της ύπαρξής τους — έχουν τοποθετήσει τις σχέσεις των ανθρώπων σε διάφορες επιστρωματώσεις και διαφοροποιήσεις προς όφελός τους.

Έτσι, υπάρχει ένας κατακερματισμός των ανθρωπίνων οντοτήτων από πλευράς του κράτους, που δημιουργεί τεχνητούς διαχωρισμούς όπως καθορισμένοι κι επιβεβλημένοι ρόλοι (άντρας, γυναίκα, μαθητής, εργαζόμενος, σύζυγος, νοικοκυρά, απλός πολίτης, καταναλωτής, θεατής κ.λπ.)

Κάθε φορά και σύμφωνα με τις γενικότερες επιλογές και σχεδιασμούς του — χρονικά και τοπικά — επιδιώκει την αναβάθμιση και αναδιανομή αυτών των ρόλων με στόχο τη γενικότερη ή μερική αναπροσαρμογή των επιβεβλημένων σχέσεων, των δεσμών και μηχανισμών του, σε σκοπό την καλύτερη λειτουργία τους και πάντα προς την κατεύθυνση της απολυτοποίησης των συνθηκών δουλείας.

Είναι, λοιπόν, κατανοητό ότι η εξουσία είναι επιβεβλημένη πάνω στην ανθρωπίνη κοινωνία και στις ανθρωπινες σχέσεις. Οι κυρίαρχοι συνεχώς βελτιώνουν και εκσυγχρονίζουν τους τρόπους επιβολής της εξουσίας τους, ώστε να είναι πιο εύληπτη και άρα να μπει όσο πιο βαθειά στα κεφάλια των καταπιεσμένων. Πρόκειται για μια προσπάθεια που δεν έχει καμιά σχέση με την πρόοδο, όπως ισχυρίζονται οι ίδιοι και τα όργανά τους, αλλά με το καλύτερο «δέσιμο» ανάμεσα στα διάφορα μέσα επιβολής που χρησιμοποιούν έτσι που να γίνονται πιο αποτελεσματικά γι' αυτούς.

Παρ' όλη την προσπάθεια των κυρίαρχων (βιομήχανων, πολιτικών, τεχνοκρατών, διευθυντάδων κ.λπ.) και ακριβώς επειδή η εξουσία είναι έξω κι ενάντια στην ανθρωπίνη υπόσταση και φύση, δεν μπορούν να πετύχουν τους αντιανθρωπίνους στόχους τους.

Υπάρχει ένας διαρκής αγώνας —από διάφορα κομμάτια καταπιεσμένων— μέσα από τον οποίο γίνεται κατανοητή απ' τους ανθρώπους η σημασία της ολικής αντιπαράθεσης, του καθολικού αγώνα για την καταστροφή κάθε μορφής εξουσίας και με προοπτική την ανθρώπινη απελευθέρωση. Υπάρχουν, όμως, άλλα κομμάτια καταπιεσμένων που, δυστυχώς, υποκύπτουν στα δέλγητρα και τη βία της εξουσίας.

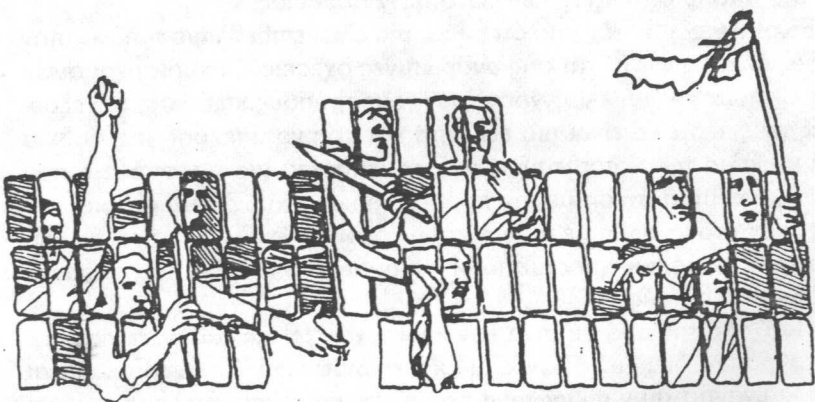
Ο κάθε άνθρωπος, λοιπόν, στα πλαίσια του αυτοκαθορισμού του ως κοινωνική οντότητα, έχει να επιλέξει ανάμεσα σε μια κατάσταση και σε μία πραγματικότητα: Στην αποδοχή της εξουσίας, ξεπουλώντας τον εαυτό του και την αξιοπρέπειά του μέσα από πολιτικές πρακτικές και δεισιπνείας την εξαθλίωση του, με την διατήρηση του συστήματος εκμετάλλευσης και κυριαρχίας ή τον ανοιχτό πόλεμο όπου μέσα από κοινωνικές πρακτικές αντιτίθεται σε κάθε μορφή εξουσίας.

Η πρώτη επιλογή, διατηρεί την εξουσία και χωρίς να δίνει την πηγή της καταπίεσης, το κράτος, λειτουργεί επιβλητικά - επιδιορθωτικά σ' αυτό.

Έτσι, η αποδοχή της εξουσίας και συνεπώς των εκάστοτε εξουσιαστικών ρόλων προωθεί τα σχέδια του κράτους, εγκλωβίζοντας τους καταπιεσμένους στη λογική των αιτημάτων για καλύτερες συνθήκες σφαγής.

Ένας από τους ρόλους που έχει καταφέρει να εγκλωβίσει μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας είναι ο ρόλος της γυναίκας.

Το γυναικείο κίνημα, ξεκινώντας από μια υπαρκτή καταπίεση, όχι τη μόνη (γι' αυτό και αποτελεί κομμάτι της γενικότερης καταπίεσης) και ανάγοντας ορισμένα γενετικά χαρακτηριστικά —σαφώς διαφορετικά— σε χαρακτηριστικά ουσίας, πλάθει μια ολόκληρη θεωρία, αυτή της αντρικής καταπίεσης.

Ο ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ

Έτσι, ο φεμινισμός, ενάντια στην αντρική καταπίεση με μια επίφαση αγανιστικότητας θέτει αιτήματα —όπως πολιτικά, κοινωνικά και αστικά δικαιώματα— που εναρμονίζονται πλήρως με τις δελήσεις των κυριάρχων. Αυτό γιατί η λογική των αιτημάτων στο υπάρχον σύστημα κυριαρχίας εμπεριέχει την έννοια της ζητιανιάς και της διαπραγμάτευσης και συνεπώς της αφομοίωσης, ενώ **η κατάκτηση μέσω της καθολικής σύγκρουσης εμπεριέχει την άρνηση, το αδιαμεσολάβητο και την απόκτηση αυτού που ανήκει στον καθένα στην ολότητά του.**

Μ' αυτή την έννοια η δέση της γυναίκας μέσα απ' αυτό το κίνημα ενστερνίστηκε ένα νέο ρόλο (καινούργια δικαιώματα και υποχρεώσεις) αλλά το ίδιο επιβεβλημένο.

Η θριαμβολογία για μια επιτυχία του κινήματος τα τελευταία χρόνια εννοώντας την αλλαγή νόμων που αφορά τις γυναίκες είναι αβάσιμη σύμφωνα με τα προηγούμενα. Οι αλλαγές αυτές, όχι μόνο δεν κατακτήθηκαν αλλά παραχωρήθηκαν απ' το κράτος σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους και στο βαθμό που εξυπηρετούσε τα συμφέροντά τους. Γιατί είναι αναμφισβήτητο το γεγονός πως **το κράτος δεν θα παραχωρούσε ποτέ πράγματα τα οποία θα στρέφονταν εναντίον του.**

Για τον ίδιο λόγο, συγκεκριμένες ανάγκες του κράτους και του κεφάλαιου επέκτειναν τη χρησιμοποίηση της γυναίκας σε ικανό παραγωγικό κομμάτι. Οι ανάγκες του πολέμου την ανάδειξαν σε κατάλληλο αναλώσιμο ή βοηθητικό υλικό πολέμου. Οι διάφορες εξουσιαστικές ιδεολογίες επίσης την ανάδειξαν σε χρήσιμο υψοφόρο και υψοθήρα κ.λπ.

Στη βάση αυτής της κατάστασης, οι «επιτυχίες» του κινήματος δεν ήταν ομοιόμορφες σ' όλες τις χώρες. Η παραχώρηση δικαιωμάτων έγινε με διαφορετικό ρυθμό σε κάθε χώρα. Αυτό έδωσε και τα αντίστοιχα προσχήματα για την ανάπτυξη «αγώνων» που επιζητούσαν την εξομοίωση με τους όρους που είχαν επιβληθεί από τις εξουσίες άλλων κρατών, δίνοντας μ' αυτό τον τρόπο μια «εκσυγχρονιστική διάσταση» στο όλο ζήτημα και σε σχέση με τις υποτιθέμενες καθυστερήσεις που θεωρήθηκαν σαν αναχρονισμός.

Μέσα από μια γευδαίσθηση αγώνα, λοιπόν, οι υποστηρικτές του γυναικείου κινήματος αγωνίζονται για περισσότερη ελευθερία, παραμερίζοντας το γεγονός ότι η ελευθερία αυτή, αναζητείται μέσα σε μια εξουσιαζόμενη κοινωνία στην οποία εκ των πραγμάτων δεν μπορεί να υπάρξει ελευθερία. Ζητούν απλώς μια μετατόπιση των επιβεβλημένων ρόλων για μια διαφορετική δέση στην καταπίεση. Αγωνίζονται ενάντια στο ρόλο της νοικοκυράς και του βοηθητικού αντικειμένου στην κουζί-

να για να τον αντικαταστήσουν με το ρόλο της εργαζόμενης - εργοδότριας.

«Αγωνίζονται» ενάντια σε μια ανδροκρατική κοινωνία με μοναδικό αίτημα την ελεύθερη και ισότιμη συμμετοχή σε θέσεις εξουσίας αλλά συγχρόνως και καταπίεσης πάντα στην υπηρεσία του κράτους και του κεφαλαίου. Παρ' όλα αυτά, είναι ξεκάθαρο για όσους αγωνίζονται για μια κοινωνία που θα αποτελείται από ελεύθερους ανθρώπους πως **η εξουσία δεν προσδιορίζεται σε σχέση με το φύλο των ανδρών, με κάποια δηλαδή γενετικά χαρακτηριστικά.** Από αυτήν την άποψη, που στηρίζεται σε σαφώς πραγματικά δεδομένα, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ένας άνδρας σαν εξουσιαστής και μια γυναίκα σαν εξουσιαζόμενη. **Η εξουσιαστική επιβολή διατρέχει το σύνολο της κοινωνίας και των ανθρώπων που την αποτελούν με αποτέλεσμα να διαποτίζει άνδρες και γυναίκες.** Ούτε και έχει κάποιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον (αντίθετα τις περισσότερες φορές λειτουργεί αποπροσανατολιστικά) το ενδεχόμενο του ποσοστού εξουσίας που ασκείται ή εκφράζεται από ένα κομμάτι της κοινωνίας που έχει διαφορετικά γενετικά χαρακτηριστικά από κάποιο άλλο. Είναι γνωστό πως στην εφαρμογή της εξουσιαστικής βίας μέσα στη διαχρονική πορεία των κρατών την ίδια ωμότητα έκφρασαν τόσο άνδρες όσο και γυναίκες. Αυτό μπορεί να το δει κανείς και πιο συγκεκριμένα μέχρι σήμερα (Αικατερίνη των Μεδίκων, Θεοδώρα του Βυζάντιου, Γκόλντα Μέιρ (Ισραήλ), Ίντιρα Γκάντι, Μπανταρανάϊκε (Κεϋλάνη), Θάτσερ, Κορασόν Ακίνο, Μπακογιάννη, Ψαρούδα - Μπενάκη, Παπαρήγα κ.λπ.), κάτι άλλωστε που αποδεικνύει πως με γυναίκες εξουσιαστές ο κόσμος δεν θα ήταν καλύτερος κι ούτε θα μπορούσε να γίνει πιο υποφερτός απ' ό,τι είναι με την άσκηση της εξουσίας από τους άνδρες. Εδώ γίνεται ολοφάνερο το πόσο ανόητο και παραπλανητικό είναι το σλόγκαν που προβάλλεται από τους κάθε είδους εξουσιαστικούς σχηματισμούς για δήθεν ισορροπίες στα κέντρα αποφάσεων.

Μέσα, λοιπόν, στις επιβεβλημένες συνθήκες κυριαρχίας εκείνο που έχει σημασία δεν είναι το ποιος ασκεί την εξουσία ή την εκφράζει αλλά η ύπαρξη της.

Ο φεμινισμός σαν αντίληψη και πρακτική της εξουσίας όχι μόνο δεν είχε σκοπό να ελευθερώσει τις γυναίκες (από τι άραγε;) αλλά αντίθετα πέτυχε να τις βυθίσει ακόμα περισσότερο στο βούρκο του συστήματος κυριαρχίας —κάτω από το όνομα της δημοκρατίας και των ανδρών δικαιωμάτων— όπου η απανθρωπιά, η αδικία και η καταπίεση είναι δεδομένη για όλους.

Ακολούθησε μια πορεία όπου υποβαθμίζοντας και διαχωρίζοντας την ποιότητα των στόχων του κοινωνικού αγώνα, επιδίωξε την ποσότη-

τα. «Η εκπλήρωση» του πλήθους, των στόχων δεν είχε αποτελεσματικότητα για την ουσιαστική απελευθέρωση της γυναίκας που είναι αδιαχώριστη από τη συνολική κοινωνική απελευθέρωση, εφ' όσον δεν στράφηκαν εναντίον της εξουσίας ως σύνολο αλλά πρόβαλαν κάποιες υπαρκτές εξουσιαστικές ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά, τα οποία αν τονιστούν, ξεκομμένα χάνουν την πραγματική τους σημασία (σεξισμός, φαλλοκρατία κ.λπ.) κατακερματίζοντάς την, μερικοποιώντας τον αγώνα στην προσπάθεια να επιδιωρδώσουν τις «υπερβολές» (ίσες ευκαιρίες στην δουλειά, μισδό κ.λπ.) με αποτέλεσμα τον ρεφορμισμό.

Ο ΑΝΑΡΧΟΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ

Ο αναρχοφεμινισμός δεχόμενος την έννοια της πολλαπλής κοινωνικής ταυτότητας —ως γυναίκα, ως καταπιεσμένη γενικότερα— στρέφεται ενάντια στο κράτος και το κεφάλαιο και συγχρόνως ενάντια στο σεξισμό της ανδροκρατούμενης κοινωνίας γενικά, συμπεριλαμβανομένων όλων των κοινωνικών κομματιών της κι αυτού του αόριστου κι ευρύ αντιεξουσιαστικού και αναρχικού «χώρου».

Αν αναγνωρίζουμε ότι υπάρχουν καταστάσεις επιβολής στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, αυτές δεν μπορούν να έχουν σχέση με τους αναρχικούς. Δεν μπορούμε να δεχόμαστε την αυτοαναίρεση του κοινωνικού επαναστάτη συνδέοντάς την με την έννοια του άνδρα-εξουσιαστή.

Είναι σαφές πως οι άνθρωποι που συμμετέχουν σε κοινωνικούς αγώνες, για την καταστροφή του κράτους και του κεφάλαιου δεν έχουν πολύπλευρες κοινωνικές ταυτότητες. Έχουν μια και μοναδική ταυτότητα που τους ενώνει ανεξάρτητα των οποιονδήποτε διαφοροποιήσεων φύλου, χρώματος κτλ.: Την ταυτότητα των καταπιεσμένων και τη δέληση για μια κοινωνία απαλλαγμένη από κάθε μορφή εξουσίας...

Μ' αυτήν την έννοια οι αναρχικοί και όλοι οι καταπιεζόμενοι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται να αναλύσουν την καταπίεση και να την ονομάσουν τριπλή, τετραπλή, μικρότερη ή μεγαλύτερη, περισσότερο ή λιγότερο ξεκάθαρη κ.τλ. για το λόγο πως δεν αγωνίζονται για την κάθε μια ξέχωρα και ανεξάρτητα απ' την άλλη αλλά συνολικά και για την αποτίναξη κάθε ζυγού με βίαιο, συγκρουσιακό και οπωσδήποτε αποτελεσματικό τρόπο.

Αν δεχτούμε την έννοια της τριπλής καταπίεσης (καπιταλισμός - πατριαρχία - ρατσισμός), η οποία προβάλλεται με μεγάλη ευκολία τότε θα έπρεπε να δεχτούμε ότι το χειρότερο πράγμα που θα μπορούσε να σου συμβεί είναι νάσαι μαύρη γυναίκα σε χώρα του «τρίτου κόσμου».

Δεν είναι, λοιπόν, δέμα ιεράρχησης της καταπίεσης και προτεραιότητας αλλά πραγματικότητας πως η εξάλειψη του κράτους και κάθε εξουσίας είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την απελευθέρωση των ανθρώπων.

Για το σκοπό αυτό οι αναρχικοί-ές δεν αδιαφορούν αλλά συμμετέχουν σε κάθε είδους κοινωνική απελευθερωτική διεργασία όταν αυτή τουλάχιστον δείξει τέτοια χαρακτηριστικά επιδιώκοντας την προοπτική της ολικής αντιπαράθεσης με το κράτος.

Η εξουσία θα υπάρχει όσο οι άνθρωποι θα δέχονται παθητικά το ρόλο του εξουσιαζόμενου. Μ' αυτή την έννοια οι εξουσιαστικές συμπεριφορές όπως και όπου κι αν εμφανίζονται, ως επίκτητες μιας εξουσια-

στικά δομημένης κοινωνίας μέσα απ' τους δεσμούς - μηχανισμούς της, βαραίνουν εξίσου άντρες και γυναίκες.

Ο σεξισμός, (μία έκφραση του οποίου είναι οι βιασμοί γυναικών από άντρες και το αντίστροφο ορισμένες φορές) δεν αποτελεί «προνόμιο» ή ειδικό πρόβλημα των αντρών, αλλά εκφράζει την σεξουαλική μιζέρια που διαστρεβλώνει την ερωτική πράξη και επιθυμία μέσα από τις εξουσιαστικές σχέσεις που έχουν επιβληθεί από το κράτος.

Δεν χρειάζεται να καταδειχθεί εάν ο σεξουαλικός βιασμός είναι περισσότερο ή λιγότερο σοβαρός απ' τον ψυχολογικό και σωματικό βιασμό του κράτους που βιώνουμε καθημερινά όλοι και συνεχώς. Πίσω από τους δύο αυτούς βιασμούς της ανδρώπινης αξιοπρέπειας υπάρχει το κράτος που προωδεί και διαιωνίζει την ύπαρξή τους. Ο αγώνας ενάντια στο κράτος εμπεριέχει τον αγώνα ενάντια σε κάθε μορφή εξουσίας και ταυτόχρονα στα υποσύνολα των συνολικότερων εξουσιαστικών καταστάσεων.

Αυτό δεν σημαίνει πως όποιος συνειδητοποιήσει την καταπίεση αναβαπτίζεται αυτομάτως γιατί ο αγώνας ενάντια σε επιβεβλημένες - εξουσιαστικές συμπεριφορές μας αφορά όλους μαζί αλλά και τον καθένα ξεχωριστά και πραγματώνεται μέσα από την αυτοοργάνωση των αγώνων μας. Ένας αναρχικός-ιά, που παλεύει ενάντια σε κάθε μορφή εξουσίας είναι αυτονόητο πως δεν θα εποφθαλμιεί την επαναφορά τέτοιου είδους σχέσεων, αν αυτό συνέβαινε τότε απλώς θα αυτοαναιρούνταν.

Η συνεργασία και η αλληλεγγύη μεταξύ των καταπιεσμένων, πέρα και ενάντια στους οποιουσδήποτε διαχωρισμούς αποτελεί βασικώτατο στοιχείο και απαραίτητη προϋπόθεση για την προώθηση των κοινωνικών αγώνων. Είναι κάτι που θα πρέπει να υπάρξει εφ' όσον σ' αυτή τη συνεργασία και αλληλεγγύη θα στηριχθεί η οργάνωση της μελλοντικής κοινωνίας που αγωνίζονται να πραγματώσουν.

Είναι γεγονός πως δεν μπορούν όλοι οι άνθρωποι να κάνουν ακριβώς το ίδιο πράγμα αλλά και να μπορούσαν δεν θάταν λειτουργικό. Ο καθένας σύμφωνα με τις δυνατότητές του θα προσφέρει πράγματα τα οποία όμως δάχουν την ίδια βαρύτητα στον κοινωνικό αγώνα. Δεν υπάρχουν κύριες και συμπληρωματικές συμμετοχές και συνεισφορές για άντρες και γυναίκες, αλλά όλες είναι εξ ίσου προωθητικές για την υλοποίηση μιας οργανωμένης κοινωνίας χωρίς εξουσία. Δεχόμενοι και σεβόμενοι τη διαφορετικότητα του κάθε ατόμου οι αναρχικοί-ές θεωρούν πως οι δυνατότητες του κάθε ανθρώπου εξαρτώνται από τα άτομα και όχι από το φύλο, τη φυλή κτλ.

Ένας διαχωρισμός των αγώνων, στεγανά χωρισμένων μεταξύ τους σε δέματα που αφορούν μόνο άντρες ή μόνο γυναίκες εμποδίζει την ένω-

ση των καταπιεσμένων, ενάντια στο κράτος και το κεφάλαιο. Η καταπίεση των ανθρώπων, όποια μορφή κι αν έχει, αφορά και τους δύο και κανείς δεν μπορεί να αποκλεισθεί από κανένα αγώνα. Άλλωστε, η ιστορία απέδειξε πως όπου υπήρχαν μαχόμενοι άνθρωποι οι διαφορές εξαφανίζονταν πάντα από την άποψη ότι έχαναν τη διαχωριστικότητα που τους δινόταν μέσα από τους επιβεβλημένους ρόλους. **Είναι χαρακτηριστικό πως οι κοινωνικές επαναστάσεις μπορούν να αναδείξουν με άμεσο και χειροπιαστό τρόπο την ουσιαστική ανυπαρξία των διαχωρισμών.**

Οι αναρχικοί-ες στηριγμένοι στην πραγματικότητα δεν μπορούν να αρνηθούν την ύπαρξη των **διαφορών** ανάμεσα στους ανθρώπους οι οποίες υπήρχαν και θα υπάρχουν. Αυτές οι διαφορετικότητες, που αποτελούν έναν από τους σημαντικούς παράγοντες για τη δημιουργική ανάπτυξη των ανθρώπων και των κοινωνιών (αφού μέσα από αυτές μπορούν να συντίθενται οι επί μέρους ικανότητες) έχουν γίνει **διαχωρισμοί**, που σαν τείχη τα έχουν υψώσει με έντεχνο τρόπο οι εξουσιαστές για να κρατούν τις ανθρωπίνες κοινωνίες υποταγμένες.

Στην ίδια βάση της αναγνώρισης των διαφορετικοτήτων είναι κατανοητές και οι διαφορές στον τρόπο αγώνα που επιλέγει ο καθένας. Αυτές οι επιλογές, όμως, θα πρέπει να κατευδύνονται ενάντια σε ένα κοινό στόχο, αυτόν που προβάλλει η κοινωνική απελευθερωτική προσπάθεια. Σ' αυτή τη βάση οι αναρχικοί-ές δεν είναι δυνατόν να δέχονται τον διαχωρισμό των κοινωνικών αγώνων. Αν τελικά «η γυναίκα είναι το μισό τ' ουρανού», πράγμα που σημαίνει πως ο άνδρας είναι το άλλο μισό, τότε ένας διαχωρισμός τους — και μάλιστα στην κοινωνική απελευθερωτική πρακτική και προοπτική — δεν είναι μια απλή πράξη αμέλειας αλλά ένα λάθος με καταστροφικές συνέπειες.

Απ' αυτή την άποψη, ο διαρκής αγώνας για ελευθερία, δικαιοσύνη, δημιουργικότητα και αξιοπρέπεια είναι αδιάσπαστα δεμένος με την αλληλεγγύη, την αλληλοβοήθεια και τη συλλογική δράση ενάντια στις εξουσιαστικές δομές και σχέσεις που έχουν επιβληθεί, όλων ανεξαιρέτα των καταπιεσμένων ανθρώπων που αγωνίζονται...

Το κείμενο υπάρχει στην Αναρχική εφημερίδα «Εξέγερση», Νο 15.

